

Par Kontrolēto koksni Latvijā LMSP viedoklis

Šī gada 21. martā stājās spēkā FSC Centralizētais Nacionālais riska novērtējums (CNRA) Latvijai un līdz ar tā publicēšanu vairāki Latvijas mežsaimniecības un kokapstrādes uzņēmumi jau ir paziņojuši par atkāpšanos no FSC pašpārbaudes programmas (DDS). Latvijas Mežu sertifikācijas padome (LMSP) kopā ar ieinteresētajām pusēm komentēja šo dokumentu līdz ar tā sākotnējo publicēšanu pagājušā gada pavasarī (turklāt komentāri tika sagatavoti vairāku lapaspusšu garumā), diemžēl atbildes uz sagatavotajiem komentāriem no FSC puses netika sniegtas un minētais dokuments, faktiski, bez jeb kādām izmaiņām tika publicēts FSC mājaslapā pagājušā gada septembrī.

Riska mazināšanas līdzekļu pārskates darba grupa

Domājams, saprotot situācija nopietnību, FSC pārstāvis Latvijā šī gada sākumā sāka organizēt CNRA 1. kategorijas un Riska mazināšanas līdzekļu pārskates darba grupas sēdes.

Darba grupas uzdevums: pārskatīt Kontrolētās koksnes kategorijas Nr. 1 "Nelegāla Mežizstrāde" riska vērtējumu, kā arī radīt vadlīnijas riska mazināšanai visās piemērojamajās apakškategorijās.

Kaut arī darba grupas sēdes ar aptuveni 2-3 nedēļu periodiskumu noris jau vairāk kā 4 mēnešus, taustāma rezultāta tām joprojām nav. 1. Kontrolētās koksnes kategorijā, par spīti līdz ar februāra beigām FSC iesniegtajam labojumiem, kuros minēts, ka risks būtu piemērojams tikai attiecībā uz darba drošību mežizstrādē, joprojām nav publiski pieejamas informācijas, ka labojumi būtu apstiprināti.

Risku mazināšanas līdzekļi

Šobrīd rekomendētie risku mazināšanas līdzekļi daudziem Latvijas kokapstrādes un tirdzniecības uzņēmumiem, faktiski nav izpildāmi, vai arī ir izpildāmi tikai ar būtisku administratīvā resursa palielinājumu, kas atsevišķiem mazajiem uzņēmējiem liek izvēlēties starp saimnieciskās darbības izbeigšanu vai atteikšanos no FSC sertifikāta.

Darba grupas ietvaros tikuši iztirzāti vairāki alternatīvie risku mazināšanas līdzekļi, piemēram Latvijas Ornitoloģijas biedrības pārstāvis V. Ķerus, iespējams, pat nezina no kurienes ir nācis Riska vērtējuma izstrādāju – sertifikācijas iestādes NEPCon ieteiktais riska mazināšanas līdzeklis attiecībā uz augstvērtīgo mežu 1. kategoriju. Tiek ieteikts izvērtēt tās audzes, kurās ir sastopami koki ar caurmēru krūšaugstumā virs 80 cm, norādot ka šāds sliexsnis nekādā ziņā nenodrošina reto un apdraudēto sugu dzīvotņu saudzēšanu, minot, ka piemēram, vidējais koka diametrs, kādā melnais stārķis būvē ligzdu, ir 56 cm priedei, 46 cm bērzam un 45 cm eglei.

V.Ķerus: "Kā jau esmu minējis iepriekš, vienkāršākais un lētākais veids, kā mazināt riskus (tomēr ne pilnībā novērst) putnu sugām būtu nodrošināt mikroliegumu veidošanu to sugu ligzdošanas vietām, kam to atļauj MK noteikumi (šīs vietas var provizorisks identificēt pēc lielām ligzdām un dobumainiem kokiem), un noteikt mežizstrādes pārtraukumu no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam.

Ir iespējami arī alternatīvi risku mazināšanas pasākumi, taču, kā jau minēju, tie ir dārgāki un laikietilpīgāki"

FSC-STD-40-005 V3.1 standartā E pielikumā ieteikuma formā ir minēts, ka kontroles pasākumiem jāatbilst SMART koncepcijai (specifiski, izmērāmi, sasniedzami, būtiski un

taustāmi), kur tas iespējams. Attiecībā uz sasniedzamību: “Kontroles pasākumi nedrīkstētu ietvert elementus, kurus nav iespējams īstenot organizācijas sistēmā”

Ir jautājums – vai būtiska saimnieciskās darbības ierobežošana, faktiski neļaujot nodarboties ar mežizstrādi, tirdzniecību un pārvadāšanu 3 mēnešu garumā, vai pilnīgs saimnieciskās darbības aizliegums ir uztverams kā izpildāma prasība?

Publiski pieejamās informācijas izmantošana

Ir skaidrs, ka lai mazinātu piemērotos riskus ir nepieciešami mūsdienīgi, praktiski izmantojami un uzticami risku mazināšanas instrumenti.

Kopš Sustainable Biomass partnership (SBP) sertifikācijas ienākšanas Latvijā uzņēmumi risku mazināšanā aktīvi izmanto www.Latbio.lv pieejamo Meža biotopu instrumentu, tomēr par tā piemērotību Reto un apdraudēto sugu dzīvotņu atlasē nevalda vienprātība un ir piedāvāts izmantot arī mājaslapu www.dabasdati.lv Atbilstoši mājaslapā minētajam, Dabasdati.lv mērķis ir veicināt Latvijas dabas vērtību apzināšanu un aizsardzību, izglītot sabiedrību un veicināt tās sadarbību ar zinātniekiem un dabas aizsardzības speciālistiem. Papildus augstām minētajam mērķim minams, ka dabasdati.lv, var tikt izmantoti, lai būtiski ietekmētu mežsaimniecību Latvijā, gadījumā, ja vietne tiks apstiprināta kā oficiāls informācijas avots riska mazināšanai.

Šādu – publisku rediģējamu platformu izmantošana, kā jau iepriekš minēts no atsevišķu Latvijas mežsaimniecības un kokapstrādes uzņēmēju vidus, ir apsveicama iniciatīva attiecībā uz sabiedrības iesaisti mežu apsaimniekošanā, bet **ir absurda, attiecībā uz mežu kā Latvijas stratēģiskā resursa izmantošanas viedokļa, jo datus šajā sistēmā var ievadīt jebkurš, neatkarīgi no informācijas objektivitātes.** Pieņemsim, ka organizāciju A neapmierina organizācijas B darbība, organizācija A vietnē dabasdati.lv ziņo par to, ka Organizācijas B apsaimniekojamajā teritorijā, kur plānota saimnieciskā darbība, ar augstu ticamību ir manīta reta un aizsargājama suga. Šajā gadījumā rīks ir uztverams, kā mūsdienīgs un praktiski izmantojams, bet ne kādā mērā nevar tikt uzskatīts par uzticamu, jo tas nav pakļauts valsts darbību uzraugošajām institūcijām.

Dabasdati.lv vietnē tiek katru dienu tiek reģistrēti vairāki desmiti vai pat simti novērojumu, bet kopējais novērojumu skaits vietnē pārsniedz 550 tūkst., ja šī informācija tiek ņemta par pamatu saimnieciskās darbības ierobežošanai, tad par kādu zemes, t.sk. mežu un lauku apsaimniekošanas politiku Valsts mērogā vispār ir iespējams runāt?

Labvēlīga augsne vides konsultācijām

Pēc pieejamās informācijas Latvijas Kokrūpniecības federācija ir vienojusies ar Latvijas Mežu konsultāciju un pakalpojumu centru (MKPC) par apmācību organizēšanu sertifikātu turētājiem, ietverot vadlīniju dokumentā informāciju, ka piegādātāju pārstāvim gada laikā jāiegūst pamatiemaņas bioloģiskai daudzveidībai nepieciešamo struktūru saglabāšanā, biotopu vai sugu dzīvotņu atpazīšanā un apsaimniekošanā, apmeklējot mācību kursus un iegūstot atbilstošu dokumentu. Mācību kursu programmu sagatavos un nodrošinās MKPC, piesaistot sugu un biotopu ekspertus.

Kaut arī apmācību organizēšana ir vērtējama kā apsveicama, nepamet sajūta, ka notiek atsevišķu organizāciju interešu lobēšana, kas izpaužas sākotnējā risku ģenerēšanā, ģenerēto risku mazināšanā un monitoringā.

LMSP vadība 2018.